

Sygn. akt IV CZ 13/09

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Zbigniew Strus (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Urzędu Skarbowego w B.

przy uczestnictwie M.M.

o wpis hipoteki przymusowej w księdze wieczystej Kw [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 26 lutego 2009 r.,

zażalenia Wioletty Maszkowskiej

na postanowienie Sądu Okręgowego w S.

z dnia 10 lipca 2008 r., sygn. akt [...],

odrzuca zażalenie

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w S. zaskarżonym postanowieniem z dnia 10 lipca 2008 r. sygn. akt [...] odrzucił zażalenie W.M. na zarządzenie Przewodniczącego Sądu Rejonowego w B. w przedmiocie sprostowania zawiadomienia o dokonanych w dniu 19 grudnia 2007 r. wpisie hipoteki przymusowej w księdze wieczystej Kw [...]. W zawiadomieniu o wpisie hipoteki doręczonym W.M. błędnie stwierdzono, że osoba ta jest wpisana w księdze jako właściciel lokalu użytkowego nr 1 położonego w B. przy ul. W., gdy w rzeczywistości wpisany tam był M.M. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu swego postanowienia stwierdził, że W.M. nie jest uczestnikiem postępowania, ponieważ nie należy do kręgu osób wymienionych w art. 626¹ § 2 k.p.c., poza tym zawiadomienie o wpisie nie jest orzeczeniem sądu a jedynie pełni funkcję informacyjną o treści dokonanego wpisu. Konkludując, Sąd Okręgowy uznał, że zażalenie pochodzące od osoby nieuprawnionej, podlegało odrzuceniu na podstawie art. 397 k.p.c., w zw. z art. 373 k.p.c. i art. 626¹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

W.M. zaskarżyła to postanowienie zażaleniem do Sądu Najwyższego. Żaląc się zarzuciła naruszenie wymienionych przepisów przez błędne odrzucenie zażalenia. Ponadto podniosła zarzut wydania zarządzenia w przedmiocie sprostowania zamiast postanowienia, do czego, jak twierdziła, istniała podstawa ustawowa (art. 350 § 1, art. 394 § 1 pkt 8 k.p.c.), dlatego domagała się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów postępowania. Wywodziła, że zarządzenie o sprostowaniu zawiadomienia zmieniało w istotny sposób (merytorycznie) orzeczenie w postaci wpisu. Niedopuszczalność sprostowania fragmentu zawiadomienia uznawała za zmianę merytorycznej treści orzeczenia i wskazywała, że w wyniku sporządzenia nieprawidłowego zawiadomienia o wpisie uzyskała status uczestnika postępowania, którego została pozbawiona zaskarżonym zarządzeniem. Żaląc się podniosła zarzut pozbawiona prawa do dwuinstancyjnego postępowania.

Sąd Okręgowy przedstawił to zażalenie Sądowi Najwyższemu, który zważył co następuje:

Dopuszczalność zażalenia do Sądu Najwyższego uregulowana została odrębnie w art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c. Ponieważ przedmiotem wątpliwości nie jest dopuszczalność skargi kasacyjnej albo skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, przepisem uzasadniającym wniesienie zażalenia do Sądu Najwyższego mógł być tylko art. 394¹ § 2 k.p.c., w którym dopuszczono je wyłącznie na postanowienia sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, wydane w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna ale z tego zakresu wyłączono ponadto postanowienia, o których mowa w art. 398¹, tj. zaskarżane skargą kasacyjną, a także postanowienia wydane w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. Zaskarżone do Sądu postanowienie odpowiada przesłankom wyłączającym obydwu stopni.

Po pierwsze, nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, a po drugie zostało wydane w wyniku rozpoznania zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji. Jeśli chodzi o postanowienia kończące postępowanie w sprawie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że w postępowaniu nieprocesowym są nimi postanowienia zamykające drogę do wydania orzeczenia sądu danej instancji, rozstrzygającego istotę sprawy postanowieniem, a ponadto postanowienia, które kończą sprawę jako pewną całość poddaną pod osąd, a więc dotyczące całości sprawy, będące ostatnimi orzeczeniami wydanymi w postępowaniu (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1998 r. III CZP 44/98, OSNC 1999/5/87). W uzasadnieniu tej uchwały zwrócono uwagę, iż wszystkie pozostałe postanowienia są postanowieniami nie kończącymi postępowania w sprawie; kończą one bowiem jedynie pewien fragment sprawy, ale nie sprawę, przy czym do ich wydania przez sąd drugiej instancji może dojść również w postępowaniu zażaleniowym. Jako przykład postanowień niekończących postępowania wydanych w takim postępowaniu wskazano postanowienia wymienione w części enumeratywnej art. 394 § 1 k.p.c., w tym również postanowienie w przedmiocie sprostowania orzeczenia. Inny wypadek kwalifikowania postanowienia jako niekończącego postępowania zawiera uchwała z dnia 6 października 2000 r. III CZP 31/00, OSNC 2001/2/22, w której uznano, że postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na postanowienie

o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do zgłoszenia żądania sporządzenia uzasadnienia orzeczenia, nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie także wówczas, gdy wniosek ten został złożony po upływie terminu do wniesienia apelacji.

W glosie do tej uchwały wskazano jako kryterium podziału funkcję zamykającą drogę do wydania orzeczenia merytorycznego, rozstrzygającego o istocie sprawy.

W rozpoznawanej sprawie zarządzenie o sprostowaniu oczywistej omyłki w zawiadomieniu, a w dalszym postępowaniu odrzucenie zażalenia na to zarządzenie nie zamykało drogi do rozstrzygnięcia co do istoty, którym był wpis hipoteki.

Kryterium dopuszczalności zażalenia do Sądu Najwyższego stanowi również rodzaj środka odwoławczego rozpoznawanego przez sąd drugiej instancji. Przyjęty w procesie cywilnym model postępowania dwuinstancyjnego zawiera wyjątki dopuszczające np. ponowne rozpoznawanie sprawy przez Sąd Najwyższy wskutek skargi kasacyjnej. Nadzwyczajny charakter tego środka, ograniczający kognicję Sądu kasacyjnego do rozpoznania skargi, w zasadzie w granicach jej podstaw sprzeciwia się wykładni, która pozwalałaby odejść od modelu dwuinstancyjnego w wypadku zażaleń, przez dopuszczenie zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji wydane po rozpoznaniu zażalenia.

Ograniczenie to uniemożliwia merytoryczną ocenę podnoszonych w zażaleniu wątpliwości dotyczących: dopuszczalności sprostowania treści zawiadomienia na podstawie art. 350 k.p.c., formy sprostowania, wpływu doręczenia zawiadomienia osobie niewymienionej w art. 626¹ § 2 k.p.c. na jej status uczestnika postępowania o wpis w księdze wieczystej, dopuszczalności zaskarżenia wpisu przez tę osobę.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy zażalenie Wioletty Maszkowskiej na podstawie art. 373 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 2 i 3 k.p.c. odrzucił.